

СТАНОВИЩЕ

от

проф. Десислава Бакова, дм
катедра „Управление на здравните грижи“, ФОЗ при МУ-Пловдив

Вътрешен член на Научно жури съгласно Заповед № Р-4494/06.08.2026 г. за официална защита на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

Професионално направление: 7.4. „Обществено здраве“

Докторска програма: „Управление на здравните грижи“

Докторант: Златина Иванова Николова-Ранчева

Форма на докторантурата: докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Акушерски грижи“ на ФОЗ при Медицински университет– Пловдив

Тема: „Медико-социални аспекти и очаквани ефекти от цезаровото сечение по желание“

Научни ръководители: доц. Милена Сандева, дм и доц. д-р Николета Парахулева-Рогачева, дм

Представеният комплект материали на електронен носител е в съответствие с изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“ според Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ) и Правилника на Медицински университет – Пловдив.

Кратки биографични данни за докторанта

Златина Николова-Ранчева завършва ОКС „бакалавър“ в Медицински университет-Пловдив през 2010 г. със специалност „Акушерка“. Придобива магистърска степен по „Управление на здравните грижи“ през 2012 г. във ФОЗ, Медицински университет-Пловдив. През 2014 г. завършва втора магистратура по „Превантивна педагогика“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. От 2021 г. е асистент в катедра „Акушерски грижи“ при ФОЗ на Медицински университет –

Пловдив. През 2023 г. придобива специалност „Болнична хигиена, превенция и контрол на инфекциите“. Владее английски език.

Актуалност и значимост на темата

Дисертационният труд е посветен на актуален и значим проблем, свързан с повишения процент на цезаровото сечение (ЦС) през последните години. В България все повече раждания завършват с ЦС. Докато през 60-те години на миналия век честотата у нас е била около 2%, днес тя наближава 50% от всички раждания. Безспорно навременната операция може да предотврати майчината и неонаталната смъртност в значителна степен. За съжаление статистиката показва, че ЦС все по-често се извършва в отсъствие на акушерски индикации – поради страх от вагинално раждане, избор на дата за раждане на детето, липса на готовност от страна на лекаря да поеме отговорност за вагинално раждане и др. Тези факти допълнително повишават относителния им дял, при това за сметка на лечебни заведения, където решението за избор на ЦС се подчинява не толкова на медицински, колкото на финансови, психосоциални и др. аргументи. Подобно на всяка оперативна намеса, ЦС крие риск от неблагоприятни последствия. По литературни данни усложненията и смъртността след ЦС са двойно по-високи отколкото след вагинално раждане. Всичко това налага отговорните здравни власти да насърчават политиките, насочени към избягване на онези ЦС, които се извършват без ясни клинични показания.

В тази връзка представената тема е изключително актуална, което потвърждава значимостта на настоящия дисертационен труд.

Съдържание и структура на дисертацията

Представеният дисертационен труд е написан на 164 страници и е онагледен с 44 фигури, 12 таблици и 3 приложения. Библиографската справка включва 242 литературни източници, от които 12 на кирилица и 230 латиница. Ас. Николова показва информираност по изследваните проблеми въз основа на обширен **литературен обзор** на специализирани научни източници, по-голяма част от които са чуждестранни. Изключително професионално е направен преглед на най-честите индикации за ЦС, включващ ползите и възможните рискове за майката и новороденото. Логичен и базиран на доказателства е анализът на факторите, които са допринесли за нарастване на честотата на ЦС. Подробно са описани прилагани в световен мащаб интервенции за неговото намаляване. Литературният обзор

завършва с конкретно формулирани изводи, които дават убедително доказателство за актуалността и практическата необходимост от разработването на този научен труд.

Логично са изведени **основна цел и задачите** свързани с нейното осъществяване, **предмет и обект на проучването, единиците и признаците наблюдение**. Прави впечатление изключително прецизния подбор на **участниците в проучването**, което е предпоставка за отличното изпълнение на поставените задачи.

Целта на дисертационния труд е формулирана ясно и точно отговаря на проблема, който е предмет на настоящото изследване.

По отношение на **методологията** ас. Николова е съчетала разнообразни емпирични методи и техники за събиране на информацията, адекватни на поставените за решаване цел и задачи, което е доказателство, че тя притежава задълбочени теоретични знания и практически умения за тяхното прилагане при направения анализ и оценка на поставените проблеми. **Изследването и анализът на резултатите** се базират на обективна и вярна информация, която е взета от първоизточника – официалната документация от три отделения „Акушерство и гинекология“.

Проведено е собствено проучване в няколко аспекта:

- ✓ анализирани са тенденциите и регионалните различия в нивата на цезаровите сечения в България за петгодишен период (2019-2023 г.);
- ✓ изследвани са факторите, свързани с предпочитания начин на родоразрешение;
- ✓ обективно оценени са индикациите за извършване на цезарово сечение на представителна извадка за период от три години (2021 – 2023 г.) в гр. Пловдив;
- ✓ анализирани и сравнени са анамнестичните данни, медицинските фактори и вида на настъпилите усложнения при родилки с планово и спешно цезарово сечение;
- ✓ изведени са потенциалните фактори, водещи до отказ от пробно вагинално раждане при изследваните жени.

Безспорен принос на дисертационния труд е изработването на алгоритъм за интервенция при жени с токофобия, промяна на нагласите и положително

емоционално преживяване на раждането. Така предложеният алгоритъм ще допринесе за разработване на ефективни стратегии за справяне с процедурите, които не са медицински обосновани.

Анализът на **получените резултати** показва, че високият дял на цезаровите сечения в България се поддържа от комплексно взаимодействие между клинични, психологически и поведенчески фактори. Водещо значение имат предходното цезарово сечение и особеностите на протичане на раждането, докато социално-демографските характеристики не оказват съществено влияние върху избора на начина на родоразрешение. Установява се силна връзка между предишния и настоящия начин на раждане, както и значението на личния опит за формирането на бъдещите предпочитания. Макар страхът от вагинално раждане да е широко разпространен, той не е самостоятелен фактор за избор на цезарово сечение, като по-съществено значение имат изразените негативни нагласи и категоричният отказ от естествено раждане. Данните подчертават ключовата роля на лекаря и акушерката при формирането на информирано решение и аргументират необходимостта от ранно идентифициране и професионално консултиране на жени с повишен риск от необосновано предпочитание към оперативно родоразрешение.

Правят впечатление задълбочените и аргументирани **изводи** от проучването и анализа на изследваните проблеми. Формулираните **препоръки** са насочени към изграждане на интегриран подход за ограничаване на немедицински обусловените цезарови сечения чрез национални политики, ранно идентифициране и консултиране на рисковите бременни, оптимизиране на клиничната практика, прилагане на мултидисциплинарни интервенции и повишаване на компетентността и комуникативните умения на медицинските специалисти.

Авторефератът към дисертационния труд е оформен съгласно изискванията и отразява обективно резултатите от изследването. Във връзка с дисертационния труд са приложени 3 пълнотекстови научни публикации, на две от които Златина Николова е първи автор.

Заклучение

Дисертационният труд на асистент Златина Николова-Ранчева се отличава с високо ниво на професионализъм по отношение на проведените научни изследвания. Задълбоченият анализ на получените резултати и изведените приноси са доказателство за изключително доброто познаване на проблемите.

Представените материали и резултати от дисертационния труд отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на Медицински университет – Пловдив. Дисертационният труд показва, че асистент Златина Николова-Ранчева притежава задълбочени теоретични знания и изследователски умения по научна специалност „Управление на здравните грижи”.

Предвид качествата на представената дисертация давам своята положителна оценка за проведеното изследване, автореферат, получени резултати и приноси, и предлагам на почитаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Златина Николова-Ранчева в професионално направление 7.4. Обществено здраве, област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт.

01.10.2026 г.

Гр. Пловдив

Изготвил становището:

(проф. Десислава Бакова, дм)

Заличено на основание
Чл.5 §1, 6. "В" Регламент (ЕС)2016/679